Ny gjødselbrukforskrift

Nye krav, og litt om tiltak

Øyvind Vatshelle
Fagdagseminar gjødselbrukforskrift
Lærdal

Illustrasjonsbilete: Øyvind Vatshelle

Statsforvaltaren i Vestland

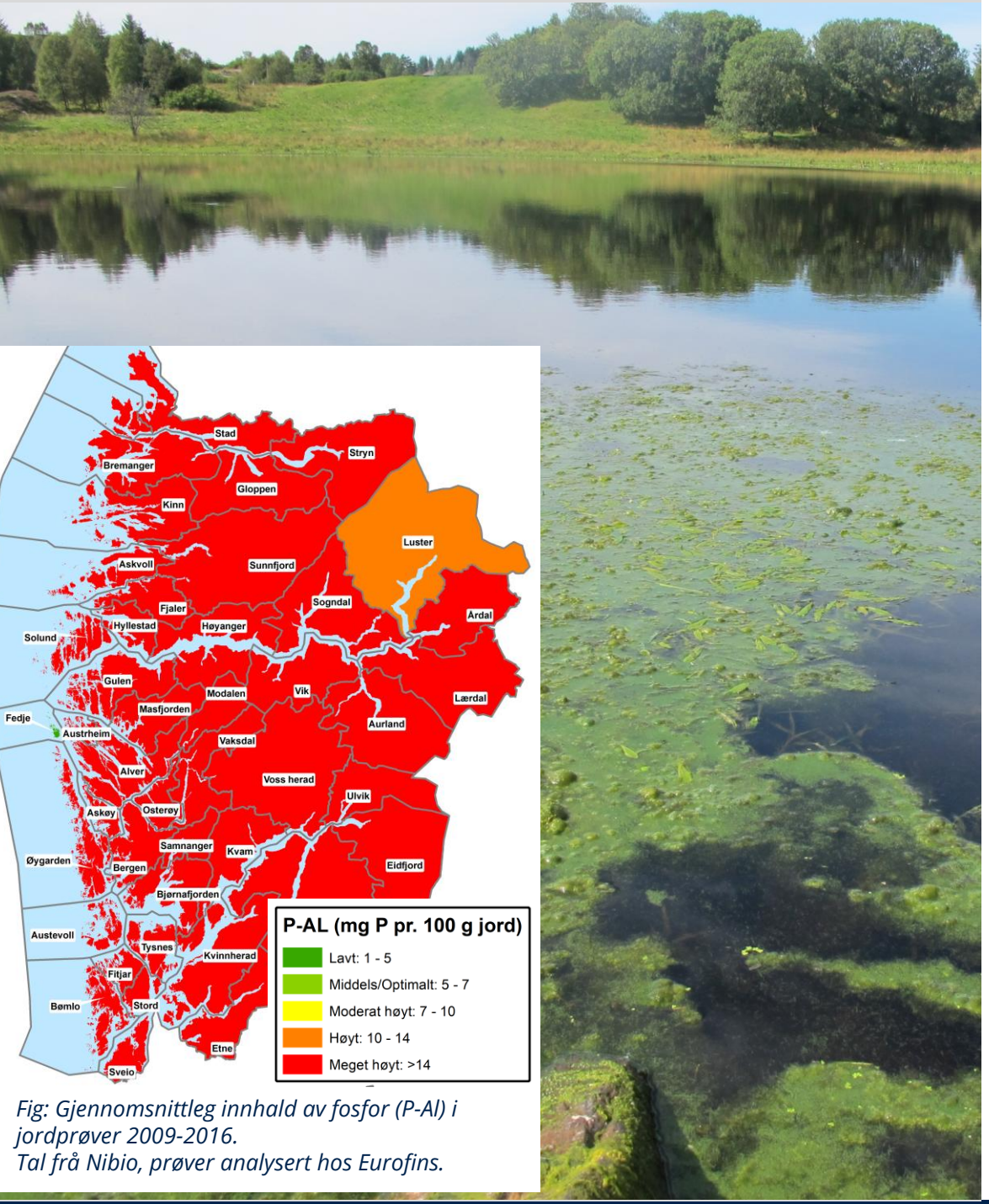

Fig: Gjennomsnittleg innhald av fosfor (P-Al) i jordprøver 2009-2016.
Tal frå Nibio, prøver analysert hos Eurofins.

Grunnar til nytt, strengare regelverk

- Førre forskrift var gamal..
- Mykje har endra seg
  - Gjødsling, husdyrproduksjojn, utstyr
  - Miljøkrav: vasskvalitet, biomangfald, klima
  - Ressursutnytting: få mest mogleg ut av næringsstoffa

Det er fosforoverskot i drifta
Fosforoverskot havner i jorda
Fosfor i ferskvatn gir algevekst og dårleg vasskvalitet

Foto: Kjersti Isdal / Kart: Statsforvaltaren i Vestland

© Statsforvaltaren i Vestland

LOVDATA

Søk etter lover, forskrifter, dommer, stortingsvedtak

Søk

Logg inn

Forskrift om lagring og bruk av gjødsel mv

Innholdsfortegnelse

Forskrift om lagring og bruk av gjødsel mv.

Dato	FOR-2025-01-29-115
Departement	Helse- og omsorgsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Landbruks- og matdepartementet
Ikrafttredelse	01.02.2025, 01.01.2026, 01.01.2027, 01.01.2030
Endrer	FOR-2003-07-04-951
Hjemmel	LOV-1981-03-13-6-§9, LOV-1981-03-13-6-§81, LOV-1981-03-13-6-§82, LOV-1995-05-12-23-§3, LOV-1995-05-12-23-§11, LOV-2003-12-19-124-§5, LOV-2003-12-19-124-§6, LOV-2003-12-19-124-§7, LOV-2003-12-19-124-§9, LOV-2003-12-19-124-§11, LOV-2003-12-19-124-§12, LOV-2003-12-19-124-§14, LOV-2003-12-19-124-§15, LOV-2003-12-19-124-§17, LOV-2003-12-19-124-§18, LOV-2003-12-19-124-§23, LOV-2003-12-19-124-§33, FOR-2003-12-19-1790, LOV-2011-06-24-29-§8 [–] Skjul
Kunngjort	04.02.2025 kl. 14.35

Hjemmel: Fastsatt av Klima- og miljødepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet 29. januar 2025 med hjemmel i lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 9, § 81 og § 82, lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) § 3 og § 11 første ledd, lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv (matloven) § 5, § 6, § 7, § 9, § 11, § 12, § 14, § 15, § 17, § 18, § 23 og § 33, forskrift 19. desember 2003 nr. 1790 om myndighetsfordeling etter lov om matproduksjon og mattrygghet mv. og lov 24. juni 2011 nr. 29 om folkehelsearbeid (folkehelseloven) § 8 andre ledd.
EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg XX kap. II nr. 13b (direktiv 91/676/EØF) og kap. V nr. 32 (direktiv 86/278/EØF som endret ved forordning (EU) 2019/1010).

Kapitteloversikt:

Kapittel 1. Innledende bestemmelser (§§ 1 - 3)
Kapittel 2. Krav til oppsamling og lagring av organiske gjødselvarer (§§ 4 - 13)
Kapittel 3. Krav til bruk av gjødselvarer (§§ 14 - 21)
Kapittel 4. Særlige bestemmelser om bruk av gjødselvarer med avløpsslam (§§ 22 - 23)
Kapittel 5. Særlige bestemmelser om bruk av gjødselvarer der bruken reguleres ut fra gjødselvarens tungmetallinnhold (§§ 24 - 25)
Kapittel 6. Krav til plan og dokumentasjon (§§ 26 - 29)
Kapittel 7. Tilsyn, klage, straff mv. (§§ 30 - 34)
Kapittel 8. Ikrafttredelse, overgangsregler og endring av forskriften (§§ 35 - 37)
Vedlegg 1: normtall for forventet mengde fosfor (P) per individ av ulike dyreslag
Vedlegg 2: normtall for forventet mengde nitrogen (N) per individ av ulike dyreslag

Nokre viktige endringar for landbruket generelt

- ✓ **Tidlegare spreiefrist på hausten**
- ✓ **Krav til max-gjødsling med fosfor**
- ✓ **Godkjenning for å gjødsle innmarksbeite**
- ✓ Konkrete krav til lagring, fôringsplass mm.
- ✓ Gjødslingsjournal og dokumentasjon

Gjeld alle gjødselslag, inkl. mineralgjødsel

Kommunen har mindre myndigheit
til å gi dispensasjonar mm

Betre oppfølging av regelverket

Foto: Lovdata

© Statsforvaltaren i Vestland

1. Spreiefrist og lagerkapasitet

Foto: :Altifilm / landbrukskontoret i Alver

Statsforvaltaren i Vestland

10.12.2025

Spreiefrist for gjødsel og silopressaft i Vestland

Lokale gjødselforskrifter er oppheva. Kommunen kan ikkje tillate spreiing etter frist.

2025 og 2026

- 15. sept utan nedmolding
- 1. nov med nedmolding
  (ikkje tilrådd)
- 15. februar

Frå 2027

- 15. september alle spreiemetodar
- 1. mars

Haustekrav etter gjødsling: Slå, beite / etablere plantevekst etter siste spreiing

I 2027 og 2028 for føretak med knapp lagerkapasitet då forskrifta blei innført*):

- 1. nov ved nedmolding
- Ikkje krav om hausting etter gjødsling

**) = gjeld ikkje ved ombygging til lausdrift / som aukar gjødselmengda*

Lagerkapasitet for min. 8 mnd produksjon, og fram til lovleg spreiing. Statsforvaltaren kan gi dispensasjonar berre i særskilte tilfelle.

© Statsforvaltaren i Vestland

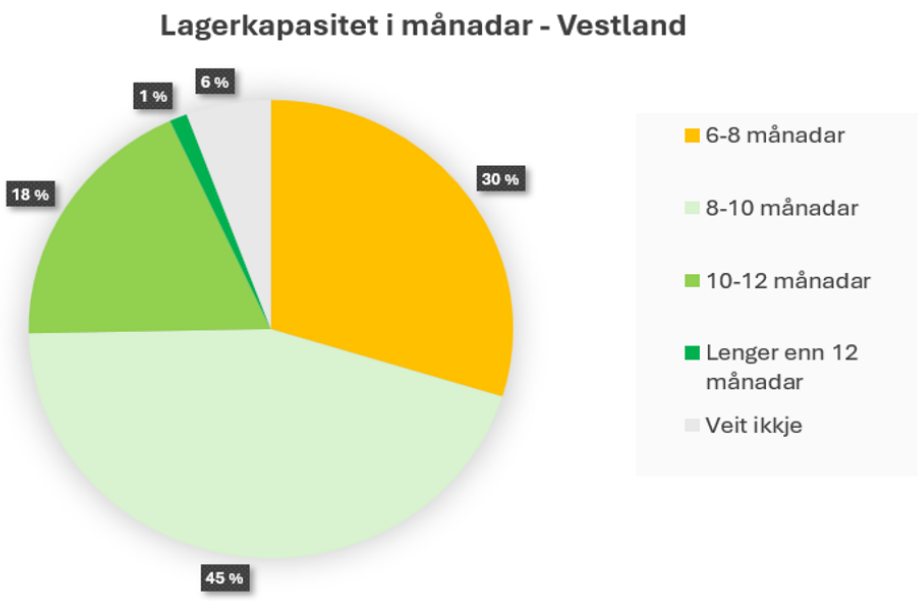

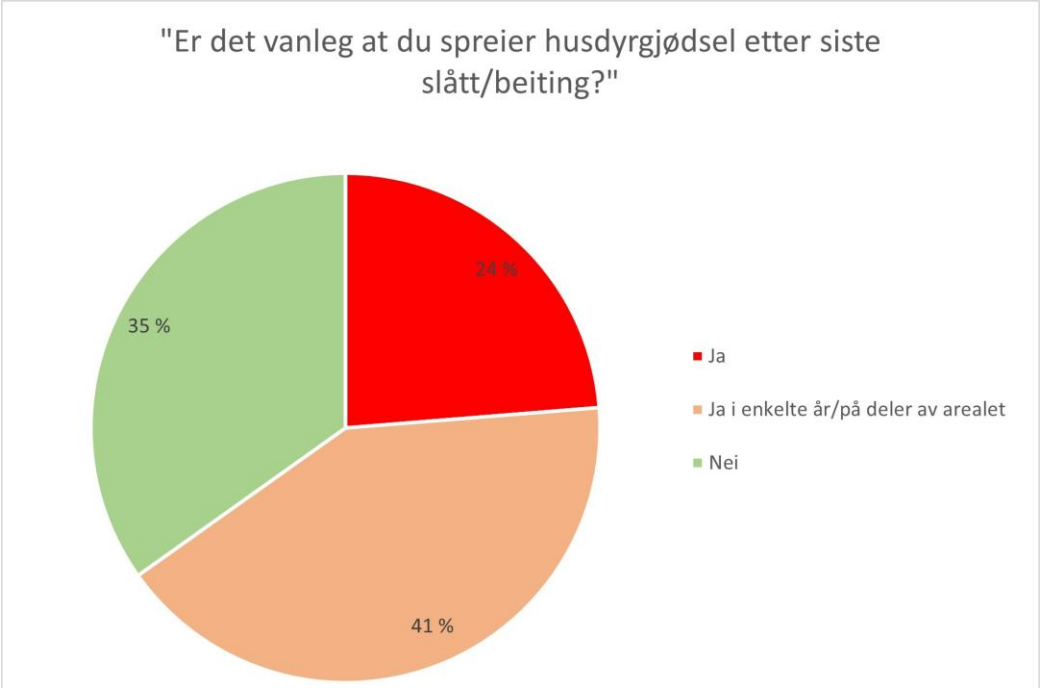

Vestland manglar gjødsellager

Spørjeundersøking, svar frå 334 bønder i Vestland, feb 2025
91 % mjølk, 5 % gris/fjørfe, 4 % kombinasjon

- 30 % har mindre enn 8 mnd lagerkapasitet
- 65 % spreier gjødsel etter siste hausting
- Svar om aktuelle tiltak for å klare spreiefrist haust:
  - Tomt lager 15. sept
  - Søke støtte til nytt lager (59 % av dei som bør gjere tiltak)
  - Transport til andre lager på vinteren
  - Redusere dyretalet (43 % av dei som bør gjere tiltak!)
  - Større tankvogn
  - Levering til biogassanlegg
  - Bygge tak / dekke over lager

Foto: Statsforvaltaren i Vestland

© Statsforvaltaren i Vestland

Når kan du spreie gjødsel på småfebruk

- ✓ Same krav: spreie før 15. sept (§§ 15, 36)
- ✓ Dersom behov for sein haustspreiing av fastgjødsel: må søkje Statsforvaltaren om dispensasjon frå fristen. (§ 32)
- ✓ Lagring av *tørr* småfegjødsel i haugar på bøen gjennom vinteren, spreidd til våren, *kan* vere mogleg dersom (§ 8):
  - Ikkje på flaumutsett område
  - Ikkje i bakke med avrenning til kanal/bekk/elv
  - Slik at regnvatn ikkje renn gjennom haugen
  - Tilrådd: små haugar til bruk på plassen

Foto: Norsk landbruksrådgiving. / Øyvind Vatshelle

© Statsforvaltaren i Vestland

2. Oppsamling og lagring av husdyrgjødsel og silopressaft

Foto: :Kari des Bouvrie

Statsforvaltaren i Vestland

10.12.2025

5. Husdyrgjødsel og silopressaft, døme

- Nytt fjøs/gjødsellager/silo vekke frå vassdrag (§ 4)
- Fjerne gjødsel frå permanent fôringsplass, luftegard mm (§ 6)
- Kommunen skal ikkje lenger godkjenne før bruk av gjødsellager / silo (§ 7)
- Max 3 år lagring av hestegjødsel (§ 8)
- Oppsamling av pressaft frå siloanlegg (§ 9) Gjeld òg bakkesilo / plansilo
- Rundballar skal ikkje lagrast på flaumutsett område, og i god avstand frå dreneringssystem, vassdrag og sjø (§ 9)
- Oppsamling av vaskevatn frå husdyrrom ved nybygg og ombygging(§ 10)

Foto: Øyvind Vatshelle

© Statsforvaltaren i Vestland

Gjødsellager og silo skal vere tett

Spørjeundersøking i hovudsak mjølkebønder Februar 2025. 334 svar.

- 58 % har gamal gjødselport
- 39 % har silopressaft i gjødselkjeller
- 31 % nyttar gamalt gjødsellager på leigejord
- 29 % nyttar silo frå før 1980, eldre enn 45 år gamal
- 13 % har gjødselkum i duk / stål

Gamal gjødselport

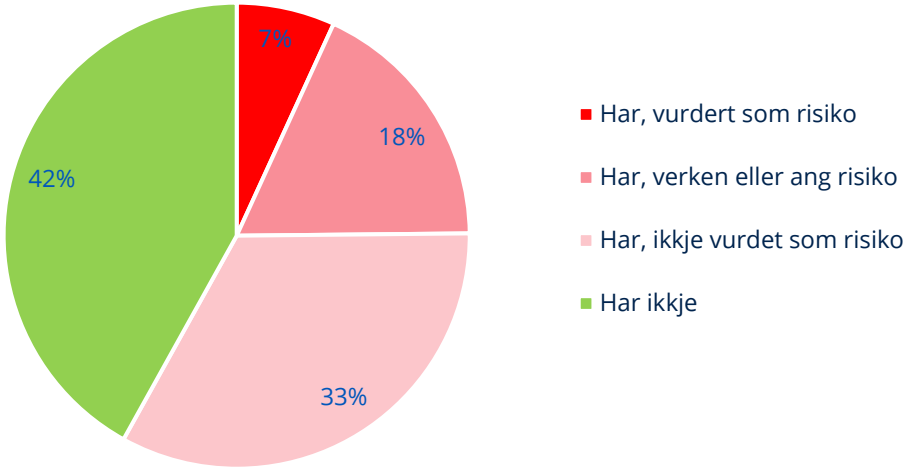

Eldste grassilo i bruk

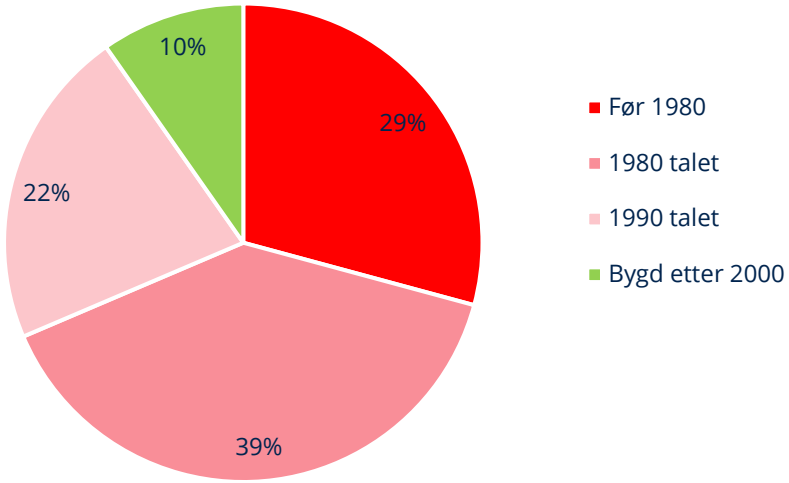

Foto: Anders W. Yri, Asplan Viak / figur: Statsforvaltaren i Vestland

Råd ved bygging av gjødsellager og silo

- byggteknisk kvalitetssikring

- Drenering rundt lageret, med inspeksjons-kum for kontroll av moglege lekkasjar
- Tappekran skal ha dobbelt og låsbar sikring
- Luker skal vere sikra med lås
- Tappeplass skal vere utforma slik at ein unngå forureining
- Lager, portar og utstyr skal vere godkjend i høve Norsk Standard / andre godkjennings-ordningar
- Stor nok kum for oppsamling av pressaft
- Lager på leigejord: Leigeavtale på minst 10 år

Foto: Per Bjorland / Maya Runde Stølen, prosjekt frivillige tiltak i landbruket, (Jæren), silosaftprosjektet

© Statsforvaltaren i Vestland

Fôringsplass, lufte-gard, drikkeplass mm.

- Unngå at husdyrgjødsel samlar seg opp på same stad over lengre tid
- I tilstrekkeleg avstand frå vassdrag og dreneringssystem
- Plassere og bruke fôringsplass slik at ein avgrensar avrenning
- Fjerne gjødsel frå permanent fôringsplass minst to gonger i året: i vekstsesongen + om hausten

Foto: Øyvind Vatshelle

3. Kor mykje gjødsel

Foto: :Norsk landbruksrådgiving

Statsforvaltaren i Vestland

10.12.2025

Kor mykje gjødsel (fosfor) kan du spreie

	2025 - 2026	2027 - 2029	2030 - 2032	2033 →
Rogaland	3,5	3,1	3,0	2,7
Vestland mm	3,5	2,8	2,5	**2,3**
Innmarksbeite	2,0			

Max-grenser for fosfor (kg P/daa), samla for alle gjødselslag.

For føretak som produserer eller brukar meir enn 75 kg P: Max-grenser pr år i tabell. (§ 20)

	2024	2033	Auka arealbehov
35 mjølkekyr 25 oksar 32 kviger	216 daa	352 daa	60-65 %

Er ein vesentleg innstramming, men er likevel ofte sterkare gjødsling enn behov:

Dokumentasjon 2023/Planlagte gjødslinger

1 Nord og sør av tunet **65,7 daa** **Eng, 2gj./2sl.** **Siltig mellomsand**
Jordanalyse 2014: pH=5,6 P-Al=21 K-Al=12 KHNO3=33 Leire=0 Mold=4
Beregnet 2023: pH=5,5 K-Al=12
Forgrøde: Eng, 2gj./2sl. Avling: 800

Behov	**N: 22,4**	**P: 1,4**	**K: 20,7**	**S: 2,9**
Tilført	**N: 23,2**	**P: 3,0**	**K: 17,0**	**S: 2,2**
Husdyrgjødsel Tot-N	**N: 17,0**			

Vår
3 tonn Blautgjødsel, storfè
35 kg OPTI-NS™ 27% (4S)

Etter 1. høsting
2 tonn Blautgjødsel, storfè
25 kg OPTI-NS™ 27% (4S)

Døme Vestland: behov for full- / overflatedyrka spreieareal, jf. max-grenser for fosfor. Når mineralgjødsel utan fosfor.

Foto:

Arealkrav ut frå fosformengde per dekar

	Gamal forskrift om gjødselvare 4 daa/GDE				Gjødselbruksforskrift 2,3 kg P/daa			
	Dyretal	GDE		Arealbehov	Fosfor	Fosfor	Arealbehov	Auka arealbehov
	stk	dyr/GDE	daa/dyr	daa	kg/stk	kg/år	daa	%
Verpehøns	7500	100	0,040	**300**	0,12	900	**391**	30
Slaktekylling 32-38 dg	280000	1750	0,002	**640**	0,0086	2408	**1 047**	64
Slaktekylling 40-45 dg	280000	1750	0,002	**640**	0,0116	3248	**1412**	121
Sau	200	7	0,571	**114**	**2**	400	**174**	52
Avlsgris	105	3	1,333	**140**	8,1	850	**370**	164
Slaktegris	2100	20	0,200	**420**	0,37	777	**338**	-20
Mjølkeku	50	1	4,000	**200**	15	750	**326**	63
Ungdyr	30	3	1,333	**40**	5	150	**65**	63
Ammeku	25	1,5	2,667	**67**	8	200	**87**	30

© Statsforvalteren i Trøndelag

Normer og spreieareal pr dyr

Normer for utskillelse			Spredeareal, daa				
			År	2026	2027-2029	2030-2032	2033-->
			P-grense, kg/daa	3,5	2,8	2,5	2,3
	kg/år eller dyr						
Husdyrslag	Fosfor (P)	Nitrogen (N)					
Melkeku	15	118		4,3	5,4	6,0	6,5
Ammeku	8	57		2,3	2,9	3,2	3,5
Ungdyr storfe	5	37		1,4	1,8	2,0	2,2
Sau	2	10		0,6	0,7	0,8	0,9
Geit	2	13		0,6	0,7	0,8	0,9
Slaktegris 30kg - slakt	0,37	2,7		0,1	0,1	0,1	0,2
Hest over 3 år	7,5	42		2,1	2,7	3,0	3,3
Verpehøne, 100 stk	12	600		3,4	4,3	4,8	5,2

Husk fratrekk på beite...

NLR

Unntak frå fosforgrensene (1)

Potet og grønsaker (§ 21)

- Er særleg fosforkrevande
- Kan gjødsle etter behov sterkare enn fosforgrenser dersom:
  - det blir rapportert inn til nasjonalt register (når det er klart)
  - det blir gjort tiltak for å avgrense forureining
  - jordprøver er max 4 år gamle

Foto: Kari Bysveen, NLR

Unntak frå fosforgrensene (2)

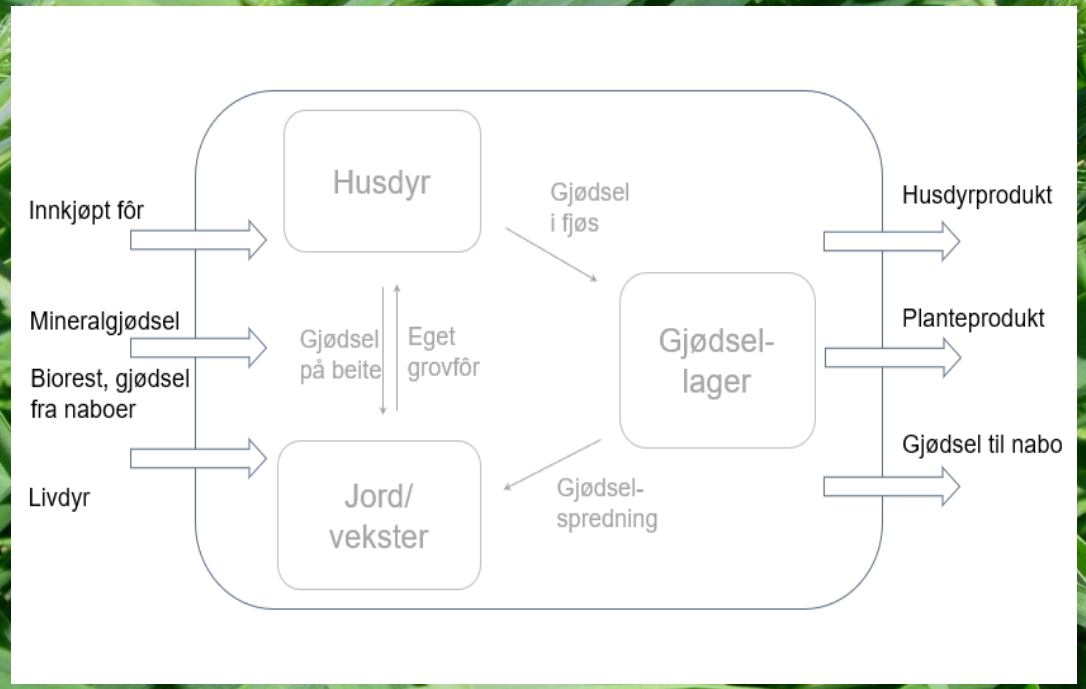

Balansegjødsling frå 2027

Fosforrekneskap i staden for å følgje fosforgrensene.
Når ei tar så høge avlingar at fosfor-behovet er høgare enn grensa.

- Må melde til kommunen
  Jordprøver max 4 år gamle
- Må klare å ta ut like mykje fosfor som du tilførar. Vise med rekneskap over fosfor inn og ut frå føretaket.
  Retningsliner for dette blir klart hausten 2026.
- Likevel maksimalt 3,5 kg fosfor pr dekar

Foto: Figur: Landbruks- og matdepartementet / Foto: Øyvind Vatshelle

© Statsforvaltaren i Vestland

Sterkare gjødsling på enkelt-areal

- **Meir fosfor på noko areal og tilsvarande mindre på anna areal:**

  Dersom det er grunngjeve i gjødslingsplanen (til dømes lite fosfor i jorda)

  Utan grunngjeving: berre inntil 10 % meir enn grenseverdi

- **Til dømes nydyrking:**
  Dersom behov ut frå avling og fosfor i jorda:
  Du kan søkje Statsforvaltaren om dispensasjon til å gjødsle meir fosfor enn grenseverdien.

- **Når du har lite husdyrgjødsel sjølv, men tek imot organisk gjødsel:**
  Fosforgrensa gjeld som gjennomsnitt over 3 år.
  Du kan gjødsle meir det året du tek imot gjødsel.

Foto: Øyvind Vatshelle

© Statsforvaltaren i Vestland

Fosforkalkulator

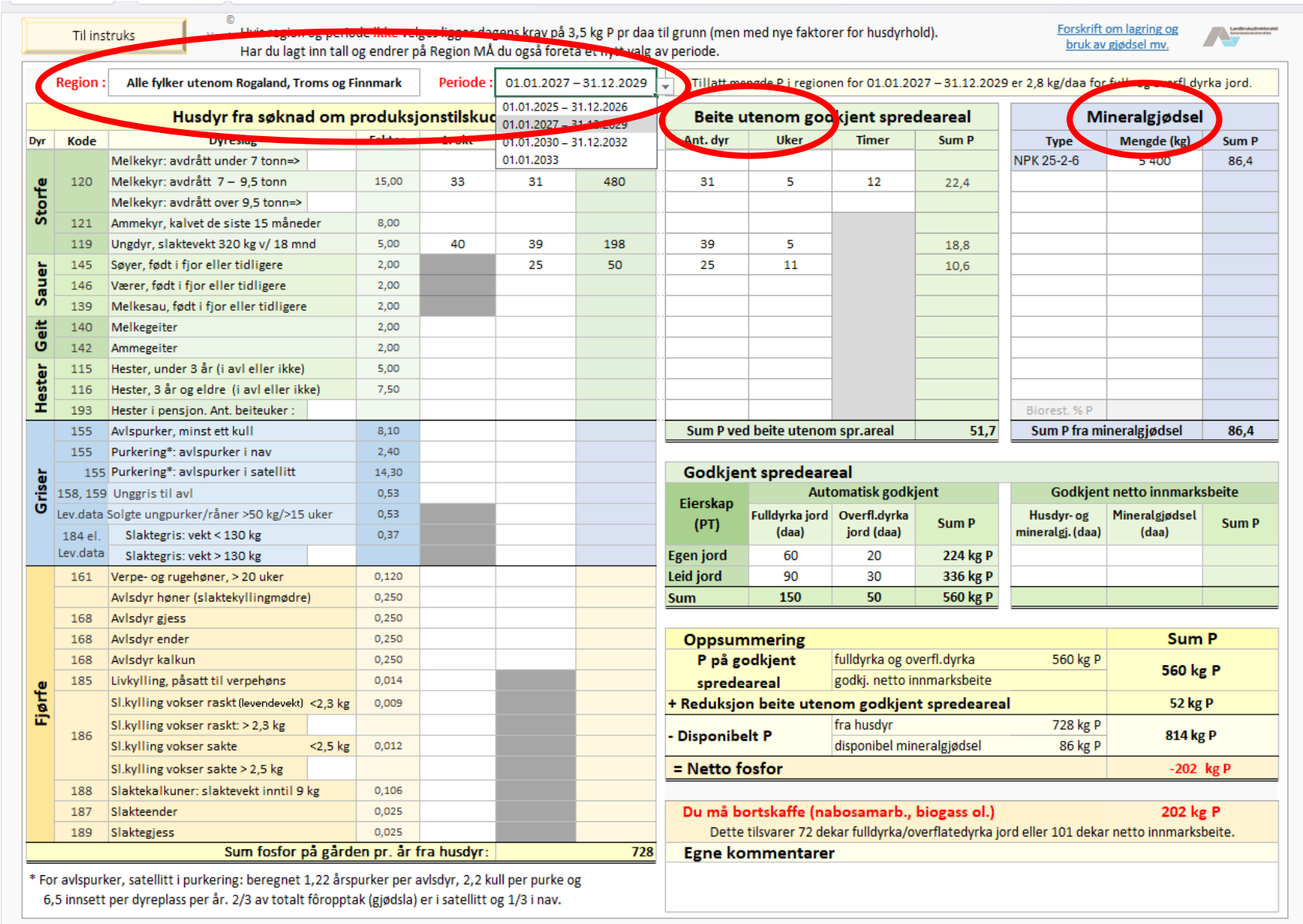

Til instruks

Har du lagt inn tall og endrer på Region MÅ du også foreta et nytt valg av periode.

Forskrift om lagring og bruk av gjødsel mv.

Region : Alle fylker utenom Rogaland, Troms og Finnmark

Periode : 01.01.2027 – 31.12.2029

01.01.2025 – 31.12.2026
01.01.2027 – 31.12.2029
01.01.2030 – 31.12.2032
01.01.2033

Tillatt mengde P i regionen for 01.01.2027 – 31.12.2029 er 2,8 kg/daa for fulldyrka og overfl.dyrka jord.

Husdyr fra søknad om produksjonstilskuc

Dyr	Kode	Dyreslag	Faktor	Ant. dyr	Uker	Timer	Sum P
Storfe		Melkekyr: avdrått under 7 tonn=>					
	120	Melkekyr: avdrått 7 – 9,5 tonn	15,00	33	31	480	
		Melkekyr: avdrått over 9,5 tonn=>					
	121	Ammekyr, kalvet de siste 15 måneder	8,00				
	119	Ungdyr, slaktevekt 320 kg v/ 18 mnd	5,00	40	39	198	
Sauer	145	Søyer, født i fjor eller tidligere	2,00		25	50	
	146	Værer, født i fjor eller tidligere	2,00				
	139	Melkesau, født i fjor eller tidligere	2,00				
Geit	140	Melkegeiter	2,00				
	142	Ammegeiter	2,00				
Hester	115	Hester, under 3 år (i avl eller ikke)	5,00				
	116	Hester, 3 år og eldre (i avl eller ikke)	7,50				
	193	Hester i pensjon. Ant. beiteuker :					
Griser	155	Avlspurker, minst ett kull	8,10				
	155	Purkering*: avlspurker i nav	2,40				
	155	Purkering*: avlspurker i satellitt	14,30				
	158, 159	Unggris til avl	0,53				
	Lev.data	Solgte ungpurker/råner >50 kg/>15 uker	0,53				
	184 el. Lev.data	Slaktegris: vekt < 130 kg	0,37				
		Slaktegris: vekt > 130 kg					
Fjørfe	161	Verpe- og rugehøner, > 20 uker	0,120				
		Avlsdyr høner (slaktekyllingmødre)	0,250				
	168	Avlsdyr gjess	0,250				
	168	Avlsdyr ender	0,250				
	168	Avlsdyr kalkun	0,250				
	185	Livkylling, påsatt til verpehøns	0,014				
	186	Sl.kylling vokser raskt (levendevekt) <2,3 kg	0,009				
		Sl.kylling vokser raskt: > 2,3 kg					
		Sl.kylling vokser sakte <2,5 kg	0,012				
		Sl.kylling vokser sakte > 2,5 kg					
	188	Slaktekalkuner: slaktevekt inntil 9 kg	0,106				
	187	Slakteender	0,025				
	189	Slaktegjess	0,025				
		Sum fosfor på gården pr. år fra husdyr:					728

* For avlspurker, satellitt i purkering: beregnet 1,22 årspurker per avlsdyr, 2,2 kull per purke og 6,5 innsett per dyreplass per år. 2/3 av totalt fôropptak (gjødsla) er i satellitt og 1/3 i nav.

Beite utenom godkjent spredeareal

Ant. dyr	Uker	Timer	Sum P
31	5	12	22,4
39	5		18,8
25	11		10,6
Sum P ved beite utenom spr.areal			51,7

Mineralgjødsel

Type	Mengde (kg)	Sum P
NPK 25-2-6	5 400	86,4
Biorest. % P		
Sum P fra mineralgjødsel		86,4

Godkjent spredeareal

Eierskap (PT)	Automatisk godkjent: Fulldyrka jord (daa)	Overfl.dyrka jord (daa)	Sum P	Godkjent netto innmarksbeite: Husdyr- og mineralgj. (daa)	Mineralgjødsel (daa)	Sum P
Egen jord	60	20	224 kg P			
Leid jord	90	30	336 kg P			
Sum	150	50	560 kg P			

Oppsummering			Sum P
P på godkjent spredeareal	fulldyrka og overfl.dyrka	560 kg P	560 kg P
	godkj. netto innmarksbeite		
+ Reduksjon beite utenom godkjent spredeareal			52 kg P
- Disponibelt P	fra husdyr	728 kg P	814 kg P
	disponibel mineralgjødsel	86 kg P	
= Netto fosfor			-202 kg P

Du må bortskaffe (nabosamarb., biogass ol.) 202 kg P

Dette tilsvarer 72 dekar fulldyrka/overflatedyrka jord eller 101 dekar netto innmarksbeite.

Egne kommentarer

Alle bør rekne situasjonen på eige føretak!

Har eg nok spreiareal for eigen husdyrgjødsel?
Kor mykje manglar?

Ein kan sjå korleis ulike tiltak slår ut, til dømes:

- ❑ leige av areal
- ❑ å kutte ut mineralgjødsel med fosfor

Kva blir situasjonen fram i tid, når krava blir strengare.

Tips: velg region og periode

Husdyrgjødsel på meir areal

	2025	2033
Rogaland	700 stk	1100 stk
Resten av landet	1300 stk	2600 stk (500 i Vestland)
TOT	2000 stk	3700 stk

Tal føretak som får for lite spreiareal. Kjelde: Nibio

Mange mjølkebruk manglar spreiareal
Aktuelle tiltak:

- Kjøpe og leige meir areal.
  Nydyrking. Lage nye innmarksbeite.
- Meir gjødseltransport til leigejord
  Husdyrgjødsel på meir innmarksbeite
- Gje vekk / selge husdyrgjødsel
  Levere gjødsel til biogassanlegg?
- Balansegjødsling til høge avlingar?
- Meir beiting i utmark = mindre gjødsel
- Meir mineralgjødsel utan fosfor
  Kraftfôr med mindre fosfor?
- Redusert andel kraftfôr?
- Redusere dyretalet (!)

Sauebruk:

- Fordele sauemøkka på større areal?
- Passe på fosforgrenser og -behov ved evt. mottak av husdyrgjødsel / biorest

Foto: Øvst: Øyvind Vatshelle. Nedst: Norsk Landbruksrådgiving

© Statsforvaltaren i Vestland

Å lage nye innmarksbeite etter skogshogst

Regelverk i dag:

- Det er krav om forynging etter hogst, men:
- Dersom ein i staden etablerer innmarksbeite kan kommunen gi fritak frå foryngingsplikta, dersom det er reelt behov for beite.

Planlagte endringar:

- Skoglova, nyleg på høyring: Du må søke før hogst, for å omdisponere skog til beite
- EU si avskogingsforordning: Frå 2026 kan hogst av tømmer på eit avskoga areal bli ulovleg å omsetje

Foto: Øyvind Vatshelle

Spreiareal for føretak i kommunen

Landbruksdirektoratet
Eanandoallodirektoráhtta

Fylke: VESTLAND

Kommune: ETNE

Org. nummer	Navn	Spredareal som mangler/Spredareal man har ekstra 2025-2026 (daa)	Spredareal som mangler/Spredareal man har ekstra 2033--> (daa)
		281	559
		170	543
		179	351
		16	335
		92	331
		151	309
		183	309
		196	298
		132	267
		147	252
		37	248
		121	242
		97	235
		91	232
		114	211
		35	209
		73	207
		-93	192

Foto:

Utfordringar med biogassanlegg

	Årleg mengd (tonn)	Fosfor (tonn)	Behov spreie-areal 2033
Matavfall mm.	10 500	10	4 350 daa
Husdyrgjødsel	27 000	16	7 000 daa
Fiskeensilasje og fiskeslam	17 700	65	28 000 daa
Total		**91**	40 000 daa

Døme på fosforkjelder for eit biogassanlegg

- Stor del av fosforet frå andre kjelder enn husdyrgjødsel.
  Flytande biorest tilbake til landbruket kan innehalde meir fosfor enn i den leverte husdyrgjødsla.
- Landbruket i Vestland har ikkje ledig spreiareal for fosfor frå fiskeoppdrett og matavfall.
- Det er ikkje utvikla gjødselprodukt for fast biorest.
  Inga løysing å lage jordblanding, jordforbetring, biokull eller dumpe!

Foto: og tabellar: Statsforvaltaren i Vestland

Gjødselvarer med avløpsslam

- Kun tillatt å bruke hygienisert avløpsslam
- Ikke tillatt å bruke produkt med avløpsslam på eng, gartneri, grønnsaker, potet, frukt og bær.
- 3 år etter spredning kan det dyrkes grønnsaker, poteter, bær og høstes frukt
- 10 måneder etter bruk av «avløpsslambasert gjødsel med særlige bruksvilkår» eller «sterilisert avløpsslam» kan det dyrkes grønnsaker, poteter, bær og høstes frukt
- Arealer kan brukes til beiting eller dyrking av fôrvekster tidligst vekstsesongen etter at gjødselvare med avløpsslam er brukt.
- Det kan ikke spres gjødsel med avløpsslam på arealer med P-AL på 14 eller høyere
- Det kan over 10-årsperiode ikke spres mer enn 25 kg P fra gjødselvare med avløpsslam. Likevel ikke mer plantetilgjengelig fosfor enn fosfor-grensen
- Meldeplikt til kommunen 14 dager før spredningen

© Statsforvalteren i Trøndelag

4. Gjødsling på innmarksbeite

Foto: Øyvind Vatshelle

Statsforvaltaren i Vestland

10.12.2025

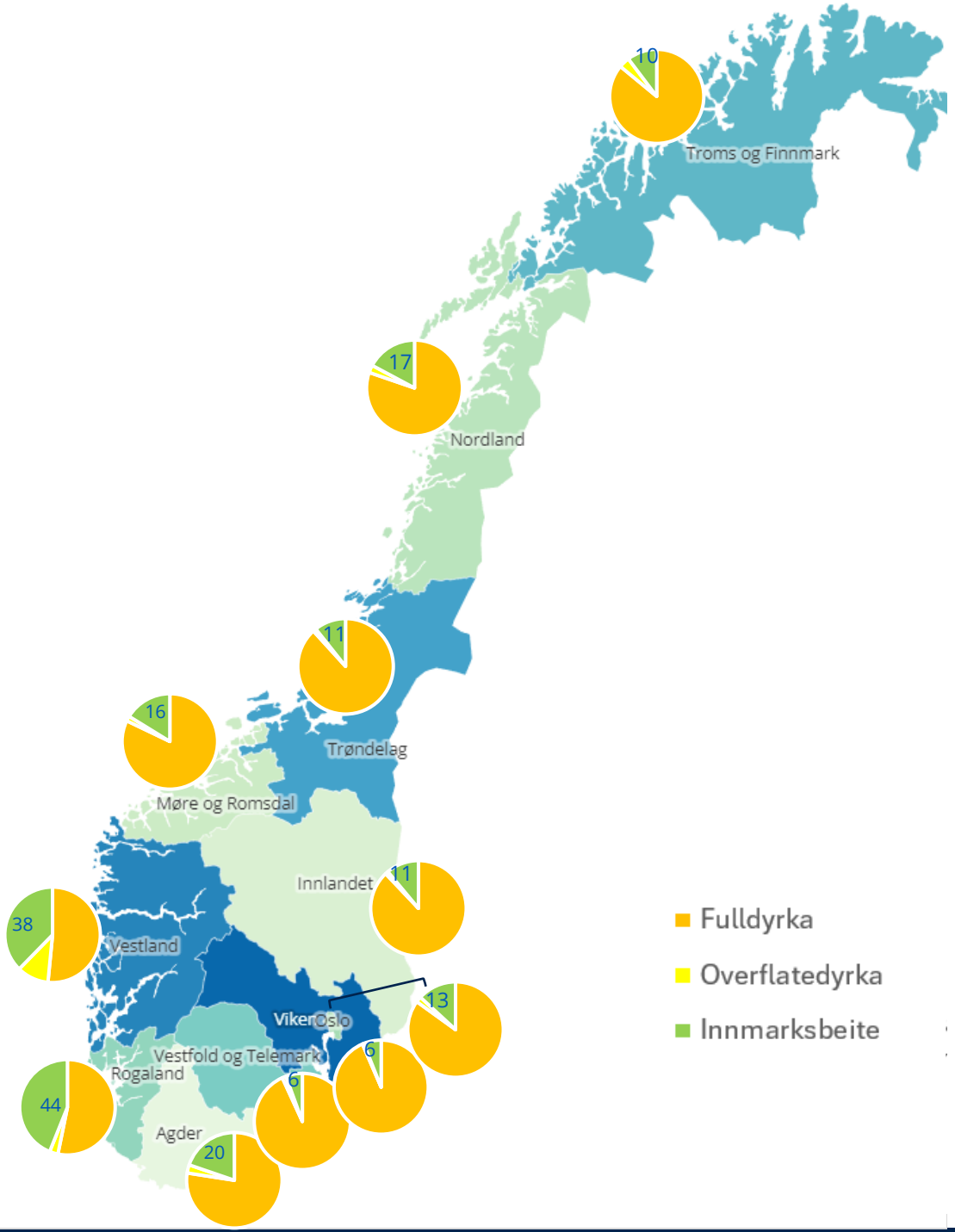

Innmarksbeita er viktig ressurs i Vestland

- ✓ Utgjer nær 40 % av jordbruksarealet i Vestland
- ✓ Nær 60 % av areal innmarksbeite blir gjødsla. 40 % er ugjødsla *
- ✓ mineralgjødsel på nær 50 % husdyrgjødsel på ca. 25 %

Foto: Statsforvaltaren i Vestland, frå produksjonstilskot 2023, etter fylke pr. 2023

© Statsforvaltaren i Rogaland og Statsforvaltaren i Vestland

Ikkje alt innmarksbeite kan vere spreieareal for gjødsel

Unngå gjødsling på artsrik naturbeitemark!

Heller RMP-tilskot for beiting.

Foto: Øyvind Vatshelle

Husdyrgjødsel på innmarksbeite

- All bruk av husdyrgjødsel på innmarksbeite krev godkjenning frå kommunen
  NB! Gjeld no!
- Du slepp normalt ny godkjenning dersom du har godkjenning frå tidlegare vedtak
- Eige søknadsskjema frå kommunen
  NB! Uttale frå grunneigar

Foto: Øyvind Vatshelle

Mineralgjødsel og kalk på innmarksbeite

- Nytt: krav om godkjenning for bruk av mineralgjødsel og kalk på innmarksbeite.
- Overgangsperiode 2025, 2026, 2027: Du kan spreie mineralgjødsel / kalk på beite som har blitt gjødsla tidlegare.
- Frå 2028: alle innmarksbeite må ha godkjenning for å kunne spreie mineralgjødsel / kalk!

Foto: Øyvind Vatshelle

5. Avstand til vassdrag

Foto: :Øyvind Vatshelle

Statsforvaltaren i Vestland

10.12.2025

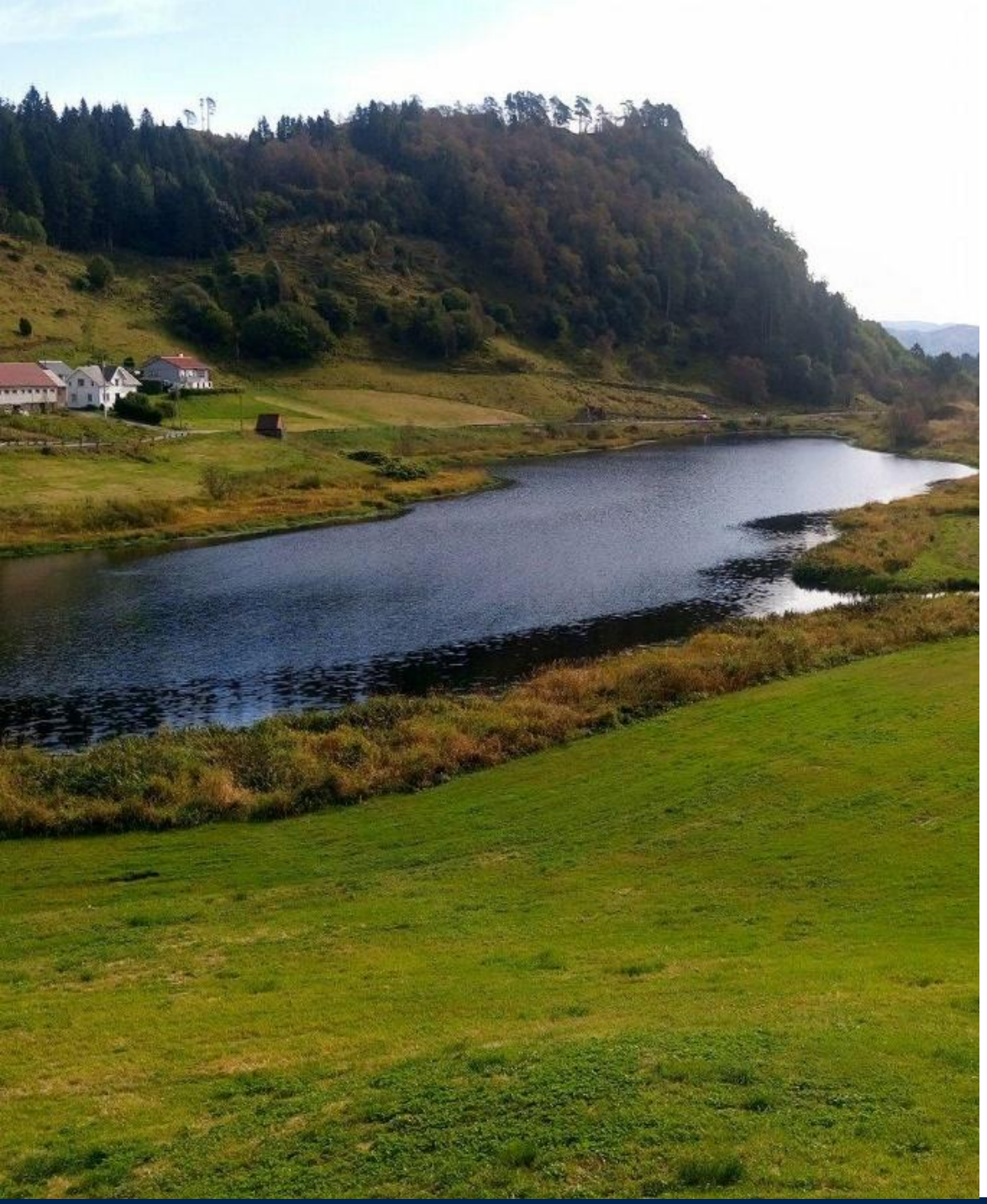

Avstand til vassdrag ved gjødsling

Innmarksbeite: Minst
6 meter avstand til vassdrag

Full- overflatedyrka: Minst
2 meter avstand til vassdrag

Foto: Øyvind Vatshelle

Avstand til vassdrag – anna drift

Plantevernmiddel

- ✓ Min. 3 meter frå overflatevatn evt. større avstand på etikett
- ✓ Forbode i kantsone

Jordarbeiding

- ✓ Min. 2 meter vegetasjonssone ved årssikker vassføring (kan vere gamal eng og hausting)

Naturleg vegetasjonsbelte

- ✓ Ikkje lov å fjerne buskar, tre og anna

Foto: Øyvind Vatshelle

6. Gjødslingsplan, gjødslingsjournal og jordprøver

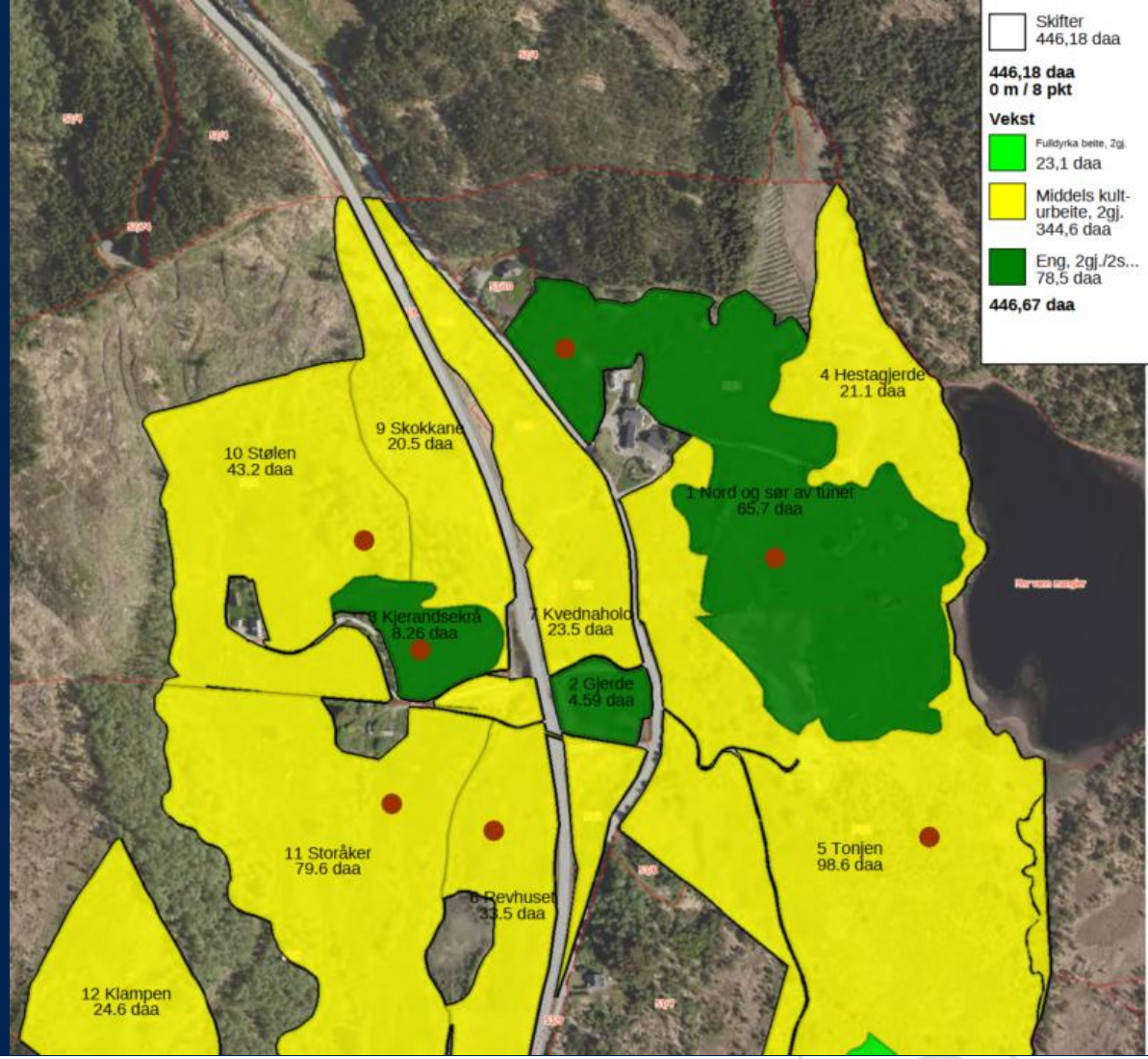

Statsforvaltaren i Vestland

10.12.2025

Gjødslingsplan – nye krav frå 2026

- Nye krav til kven som skal ha **plan**:
  Dersom ein gjødslar meir enn 25 daa eller 5 daa potet / grønsaker.
- Gamle fritak frå krav om plan gjeld ikkje
  Ikkje lenger høve til å søke om fritak. Ved særs ekstensiv drift kan ein søkje Statsforvaltaren om dispensasjon.
- Nytt: Gjødslingsplanen må vise husdyrgjødsel du tek i mot eller gir vekk!

Foto: Øyvind Vatshelle

Gjødslingsplanen må bli oppdatert *årleg*

Alltid vurdere om attlegg ny plass, fleire dyr, anna mineralgjødsel, endra leigejord, rett årstal mm. RÅD:

Full gjennomgang av gjødslingsplan, når

- Nye jordprøver
- For å klare ny fosforgrense
- Vesentlege endringar: Auka produksjon, endring leigejord…

Kan justere planen sjølv, når

- Mindre endringar: mindre attlegg, bortfall av leigejord som ikkje er avgjerande for spreieareal, mindre endring gjødseltype…

Ny planlagt gjødsling må vere tydeleg
Planen må framleis vise kilo fosfor pr. dekar mm

Kan bruke same plan som førre år, når

- Same arealbruk og gjødslingsbehov på skifta, ikkje fornying

Skriv på vurdering og nytt årstal. Ikkje søknad.

Foto: Øyvind Vatshelle

Frå 2026:
Alle må føre gjødseljournal!

- **Alle** skal notere utført gjødsling!
  Òg ved ekstensiv drift
  Òg om du ikkje må ha gjødslingsplan.
  Notat digitalt eller på papir.
- Gjødseljournalen skal vise::
  - kor og når det er gjødsla
  - type og mengd gjødsel
  - kor mykje nitrogen og fosfor for kvart areal
  - kor mykje nitrogen og fosfor totalt

Foto: Øyvind Vatshelle

Frå 2026: Lag oversikt over husdyrgjødsel som blir levert eller teke imot

- Når du gir vekk / sel eller tar i mot meir enn 75 kg fosfor på eitt år.
  = til dømes ca. 150 kubikk gylle storfe
  eller fastgjødsel frå 45 sauer (3 mnd fjellbeite)

- Ved *mottak* må du òg levere inn rapporten / oversikta

- Oversikta skal vise:
  - type gjødsel og mengd
  - kilo fosfor
  - dato og mottakar

Foto: Norsk landbruksrådgiving

Jordprøver

- Ulike krav til maks alder:
  normalt max 8 år (§ 26)
  max 4 år: balansegjødsling (§ 20)
  max 4 år: potet og grønsaker (§ 21)
  max 2 år: avløpsslam (§ 22)
- Representative jordprøver, koordinatfesta, kan ta ut sjølv
  Gamle kartfesta prøver er gyldig ut 2029.
- Analyseresultat skal (etter kvart) bli innlevert til offentlig register

Foto: Øyvind Vatshelle

© Statsforvaltaren i Vestland

Vestland	**Frå 2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**...**	**2033 →**
Spreietidspunkt	15. sept utan nedmolding 1. nov med nedmolding Ikkje krav om hausting etter gj. 15. februar		15. september Hausting etter siste spreiing 1. mars *Føretak med overgangstid:* *1. nov med nedmolding.* *Ikkje krav om hausting etter gj.*		15. september Hausting etter siste spreiing 1. mars			
Fosforgrense	3,5 kg P/daa		2,8 kg P/daa			2,5 kg P/daa		2,3 kg P/daa
Husdyrgjødsel på innmarksbeite	Søknadspliktig Godkjenningar gitt før 1. feb 2025 gjeld framleis							
Mineralgjødsel på innmarksbeite	Tillate så lenge du har gjødslingsplan frå 2022 eller 2023 som viser at det blei brukt mineralgjødsel før 1. feb 2025			Søknadspliktig				
Gjødslingsplan	Som før Gamle fritak ok	Krav etter ny forskrift § 26: Nye krav til kven som skal ha gjødslingsplan, Truleg ikkje høve til fritak						
Gjødslingsjournal **inkl. oversikt over motteke gjødsel meir enn 75 kg P**	Ikkje krav	Krav etter ny forskrift § 27: Alle skal føre journal, òg dei som ikkje har krav om gjødslingsplan						
Innrapportering ved bortskaffing av gjødsel **meir enn 75 kg P**	Kravet gjeld frå det tidspunktet som Landbruksdirektoratet bestemmer							
Jordprøver	Jordprøver tatt før 2025 er godkjent, så lenge dei er kartfesta og gir info om jordart, pH, P-Al og moldinnhald					Uttak og analyse av jordprøver skal følge krav i § 29		
Innrapportering av jordanalyseresultat	Kravet gjeld frå det tidspunktet som Landbruksdirektoratet bestemmer							

Tabell: Statsforvaltaren i Vestland

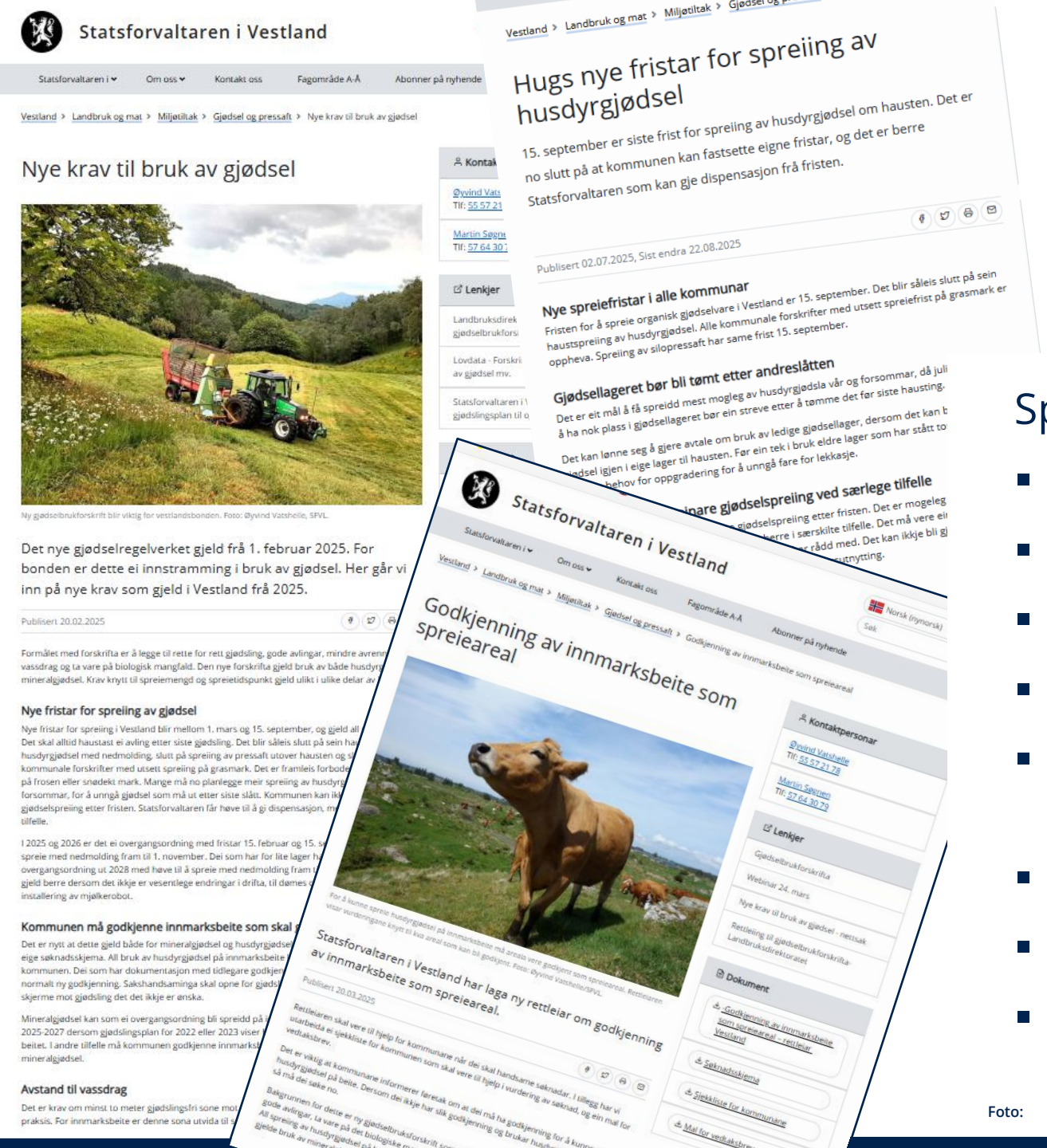

Rettleiing og søknad

Spørsmål kan rettast til kommunen!

- Rettleiing frå landbruksdirektoratet
- Kommentar/rundskriv landbruksdirektoratet
- Fosforkalkulator (landbruksdirektoratet)
- Nettsak om nye krav (Statsforvaltaren)
- Innmarksbeite som spreieareal (Statsforvaltaren)
  Søknad direkte til kommunen, evt. eige skjema
- Spreiefrist for gjødsel – søknadsskjema
- Nye krav til gjødslingsplan og gjødseljournal, 2026
- med meir …

Foto:

Takk for meg!

Øyvind Vatshelle
seniorrådgjevar
oyvind.vatshelle@statsforvalteren.no
Tlf 55572178

Statsforvaltaren i Vestland

Facebook @SFVestland
Twitter @SFVestland
LinkedIn @SFVestland

Abonner på nyhende www.statsforvaltaren.no/vl

Foto: Øyvind Vatshelle